

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Филология факультеті
Шетел филологиясы және аударма ісі кафедрасы
СИЛЛАБУС
2021-2022 оқу жылының көктемгі семестрі
«6B02304 Аударма ісі (батыс тілдері)» - бакалавр білім беру бағдарламасы

Пәннің коды	Пәннің атауы	Студенттің өзіндік жұмысы (СӨЖ)	Сағат саны			Кредит саны	Студенттің оқытушысы басшылығымен өзіндік жұмысы (СӨӨЖ)
			Дәрістер (Д)	Практ. сабақтар(ПС)	Зерт. сабақтар (ЗС)		
PARPT 2211	Мәтінді аудармалық талдау және аударма мәтіндерін редакциялау		15	45	-	6	9,6
Курс туралы академиялық ақпарат							
Оқытудың түрі	Курстың типі/сипаты	Дәріс түрлері		Практикалық сабақтардың түрлері	СӨЖ саны	Қорытынды бақылау түрі	
						емтихан	
Дәріскер	Бауржанұлы Еркебұлан						
e-mail	yerkebulanbaurzhan@gmail.com						
Телефондары	+7 700 243 1845						
Курстың академиялық презентациясы							
Пәннің мақсаты	Аудармада теориясын оқып үйрену. Пәнді оқыту нәтижесінде студент мынадай қабілетке ие болады:			Пәннің мақсаты: аударма трансформациясының типологиясын оқып үйрену және оларды аударма процесінде қолдану. Пәнді оқу нәтижесінде студент: мынадай қабілеттерге ие болады:			
	1.1.алған білімдерін тәжірибеде қолдана біледі; 1.1.аударма түрлерінің жіктелуін және тілдік медиацияның басқа нысандарын атай алады;			аударма нұсқаларды талдаудың негізгі әдістерін меңгереді; аударылатын мәтіннің сипатын пайымдау			
	2.1.теориялық білімдерін жинақтай біледі. кәсіби қызметтің барлық салаларында аудармашыға қойылатын талаптарды анықтай алады;			теориялық талдау жасай алады; аударма тәсілдері мен технологияларын пайдалану; монопроектілерді және ақпаратты аудару және аударма мәселелері бойынша шығармашылық жұмыстарды құру және қорғау.			

	2.2.өзіндік пікір қалыптастыра алады; алынған теориялық білімдерді табысты аудару қызметін жүзеге асыру үшін қолдану;	аударма мәтінінің түпнұсқамен сәйкестігін пайымдау.
	3.1.мәтіндегі ақпарат сипатын айқындау; трансляциялық талдауды дайындау, 3.2.оның беткі құрылымын талдау және берілетін негізгі мазмұнды анықтау;	аударма трансформацияларын саралау, жүйелеу: түпнұсқа семантикалық құрылымының кешенді есеп-қисап негізінде және аударма тілінде бар сауатты және келісілген мәтін нормаларына сәйкес жоғары сапалы аударма және интерпретациялау;
	4.1.үпнұсқа мен аударма мәтіннің мазмұнының баламалылық деңгейлерін тану; 4.2.мәтіннің семантикалық мазмұнын, функционалды және стилистикалық сипаттамаларын, жанрға тәуелділігін ескеру, аударма адресін және басқа тілдік емес факторларды ескере отырып, мәтіннің тұтас аудару стратегиясын таңдау;	аударманың лексика-семантикалық, грамматикалық және стилистикалық трансформацияларын аудару барысында қолдану; мәтіндік редакторларды, электронды сөздіктерді, энциклопедияларды қолдану арқылы пәнаралық білім мен дағдыларды дербес компьютерге біріктіру;
Пререквизиттер	Әдебиеттануға пропедевтика, қазақ тілі, орыс тілі, ағылшын тілі.	
Постреквизиттер	Аударманың теориясы мен тәжірибесі, Аударма типологиясы, Ауызша аударма.	
Әдебиет және ресурстар	В.Д.Калинина. Теория и практика перевода. - М., 2018. И.С. Алексеева. Профессиональный тренинг переводчика. - СПб., 2011. В.В. Алимов. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации. - М., 2014. В.В.Сдобников, О.В.Петрова. Теория перевода. - М., 2016. Ұосымша әдебиет: 1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: Уч. пособие по уст. и письм. пер. для переводчиков и преподавателей. – СПб.: Союз, 2003. – 278, (10) с. – (Б-ка переводчика). 2. Алдашева А. Аударматану: лингвистикалық және лингвомәдени мәселелер. – Алматы: Арыс, 2006. – 158 б. 3. Жакыпов Ж.А. Аударматануды аңдату. – Алматы, 2004. – 192 б. 4. Аударматану мен әдеби компаративистиканың өзекті мәселелері. Халықаралық ғыл.- теор.конф.материалдары. Алматы, 2009. 5. Әдеби шығармашылық және көркем аударма теориясы (таңдамалы дәрістер). А., 2010. 6. Аударматану мен әдеби компаративистиканың өзекті мәселелері. Халықаралық ғыл.теор.конф.материалдары. Алматы, 2010.	
Университетті кморальдық-этикалыққұндылықтар шеңберіндегі курсты академиялық саясаты	Академиялық тәртіп ережелері: Барлық білім алушылар ЖООК-қатіркелу қажет. Онлайн курс модульдерін өту мерзімі пәнді оқыту кестесіне сәйкес мұлтіксіз сақталуы тиіс. НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ! Дедлайндарды сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі! Өрбір тапсырманың дедлайн оқыту курсының мазмұнын жүзеге асыру күнтізбесінде (кестесінде), сондай-ақ ЖООК-та көрсетілген. Академиялық құндылықтар:	

	- Практикалық / зертханалық сабақтар, СӨЖ өзіндік, шығармашылық сипатта болуы керек. - Бақылаудың барлық кезеңінде плагиатқа, жалған ақпаратқа, көшіруге тыйым салынады. - Мүмкіндігі шектеулі студенттер yerkebulanbaurzhan@gmail.com е- мекенжайы бойынша консультациялық көмек ала алады. е- мекенжайы бойынша консультациялық көмек ала алады.
Бағалау және аттестаттау саясаты	Критериялды бағалау: дескрипторларға сәйкес оқытудың нәтижелерін бағалау (аралық бақылау мен емтихандарда құзыреттіліктің қалыптасуын тексеру). Жиынтық бағалау: аудиториядағы (вебинардағы) жұмыстың белсенділігін бағалау; орындалған тапсырманы бағалау.

ОҚУ КУРСЫНЫҢ МАЗМҰНЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ КҮНТІЗБЕСІ (кестесі)

Апта / модуль	Тақырып атауы	ОН	ЖИ	Сағат саны	Ең жоғары балл	Білімді бағалау формасы	Сабақты өткізуге платформа
---------------	---------------	----	----	------------	----------------	-------------------------	----------------------------

Модуль 1 Мәтінді аудармалық талдау							
1	Д. «Мәтінді аудармалық талдау және аударма мәтіндерін редакциялау» пәнінің аударма ісінің студенттерін дайындау бағдарламасында алатын орны. Пәнді оқытудың мақсаты мен міндеттері. Пән мазмұны бойынша студенттердің білімі мен білігіне қойылатын талаптар. Пән мазмұнын игеру барысында қалыптасуға тиісті білім қоры мен біліктілік дағдыларының ғылыми және практикалық маңызы. Пән мазмұны мәселелері бойынша студенттердің өздігінше жүргізетін ғылыми жұмыстарының басты бағыттары мен дерек көздері.	ОН 1	ЖИ 1.1.	1	5		Zoom- да бейнедәріс
1	ПС Аударматану өнер ме әлде ғылым ба? Аударманы әдебиеттану немесе тіл білімі ғылымдары қарастырады ма? Аударматану ғылымының пайда болуы, негізгі кезеңдері, аударматану бойынша жазылған ғылыми еңбектер.	ОН 1	ЖИ 1.1.	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
2	Д. Шығармашылық лаборатория туралы түсінік. Шығармашылық еңбек және шығармашылық лаборатория. Жазушының, аудармашының шығармашылық лабораториясы: жалпы және жалқы сипаттар. Аудармашының шығармашылық	ОН1	ЖИ 1.2 ЖИ 1.3	1	5		Zoom- да бейнедәріс

	лабораториясын танудың, оның сырларын білудің, ғылыми және практикалық маңызы						
2	ПС Аудармашының шығармашылық лабораториясын танудың деректік көздері а)аудармашының қолжазбасы (архивы); ә)аудармашының өз шығармашылық еңбегі туралы естеліктері, эсселері, жазбалары; б)аудармашының өз шығармашылық еңбегі туралы анкета сұрақтарына жауаптары; в) аудармашының өз шығармашылығы туралы әріптестерімен сұхбаты; г) зерттеулер, т.б.	ОН	ЖИ1.1.	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
3	Д. Аудармашының шығармашылық еңбегінің шеті мен шегі. Аудармашының шығармашылық ой өзегі мен жазушының шығармашылық ой өзегінің туу үдерістері арасындағы ерекшеліктер мен ортақ белгілер. Аудармашының өз шығармашылық еңбегінің пәнін табуы мен таңдауына ықпал ететін факторлар: а) сыртқы факторлар (қоғамдық-мәдени; саяси-экономикалық; әдеби-шығармашылық) ішкі факторлар (түпнұсқа туындының жанры мен стилінің, автордың шығармашылық тұрғысының аудармашының көркемдік-эстетикалық ұстанымына сәйкестігі; аудармашының шығармашылық қабілеті, ынтасы, шығармашылық шабыты, еңбекқорлығы, шығармашылық еңбегінің жасампаздық сипаты).	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
3	ПС Аударматанудың мақсаттары мен міндеттері. Аспекттері мен стратегиялары. Аударма үдерісі және когнитология.Аударманың негізгі түрлері, ерекшеліктері мен қиыншылықтары. Авторлық аударманың өзіндік ерекшеліктері	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
4	Д. Аудармашының түпнұсқа туынды мәтінінің мәні жүйесін саралау жолдары. Құрылымдық талдау және оның басты принциптері. Құрылымдық – мағыналық бірліктерге бөлу және оның негізін белгілеу. Мағыналық-құрылымдық бірліктердің өзара байланыстары мен	ОН1	ЖИ 1.4.	1	5		Zoom- да бейнедәріс

	қатынастарының тұтас жүйесін парықтау. Түпнұсқа мәтінінің мәні мен мағынасының құрылымдық дамуы. (теле-радиолық сабақтастық)						
4	ПС Туындының стильдік табиғаты және стильдік талдау. Стиль құрылымы. Стиль түзуші факторлар. Оларды аударма тілінде берудің бастапқы жөн-жобасы. Аударма үдерісі және аударма бірлігі Аударма үдерісі және аударма бірлігі. Аударма бірлігі туралы түсінік. Аударм бірлігінің аударма үдерісіндегі орны.	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
5	Д. Аудармашының шығармашылық ой өзегінің жетілу жолдары. Түпнұсқа туынды тақырыбының тууына негіз болған шындық құбылыстардың сырын ұғу. Автордың өмір шындығынан өнер туындысын жасау жолындағы шығармашылық еңбегінің ерекшеліктерін, эстетикалық нысанасын, пафосын тану. Жазушының образ жасау ерекшелігін анықтау, кейіпкердің мінез құлқын бүге-шігесіне дейін білу, оны тірі тұлға секілді көз алдына елестетіп көру (образдың өмірлік негізі (прототипі); образдың даралық сипаты (ішкі мазмұны, характері); образдың жалпылық сипаты (тип); образдың сыртқы белгілері (портрет); образдың әлеуметтік ортасы; образдың табиғи ортасы; образ және образдылық.	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
5	ПС Аудармашының шығармашылық идеясының мақсаты мен міндеттерінің айқындалуы.	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
5	СОӨЖ 1. СӨЖ орындау бойынша консультация	ОН	ЖИ ЖИ				Zoom- да бейнедәріс
5	СӨЖ 1 Қазақ аударматану ғылымының пайда болуы, зерттелуі. Ә.Сатыбалдинов, С.Талжанов, З.Тұрарбеков т.б. аударматану ғылымына қосқан үлестері. М.Әуезовтің аудармашылық өнері.	ОН 1	ЖИ 1.6	1	25	Логикал ық тапсырм а	Zoom/ Univer - Distance courses
5	Оқыған материалдың құрылымдық- логикалық сызбасын жасау.	ОН	ЖИ ЖИ		10		
5	АБ 1	ОН	ЖИ		100		

	Аудармашының түпнұсқа туынды мәтінінің мәні жүйесін саралау жолдары Аудармашының түпнұсқа туынды мәтінінің мәні жүйесін саралау жолдары. Құрылымдық талдау және оның басты принциптері. Құрылымдық – мағыналық бірліктерге бөлу және оның негізін белгілеу. Мағыналық-құрылымдық бірліктердің өзара байланыстары мен қатынастарының тұтас жүйесін парықтау. Түпнұсқа мәтінінің мәні мен мағынасының құрылымдық дамуы. (теле-радиолық сабақтастық) Туындының стильдік табиғаты және стильдік талдау. Стиль құрылымы. Стиль түзуші факторлар.		ЖИ				
Модуль II Аударма мәтіндерін редакциялау							
6	Д. Аудармашының түпнұсқа туынды туралы жалпы түсінігінің қалыптасуы Аударма үдерісі және аударма бірлігі. Аударма бірлігі туралы түсінік. Аударм бірлігінің аударма үдерісіндегі орны. Мәтінді аударма бірліктеріне жіктеу. Мәтіннің өз алдына аудару пәні бола алатын ең кіші бірлігі (сөз, сөз тіркесі). Мәтіннің өз алдына аудару пәні бола алатын мағыналық-құрылымдық бірлігі (сөйлем).	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom-да бейне дәріс
6	Мәтіннің мағыналық тұрғыда өз алдына аудару пәні бола алатын біртұтас мағыналық-құрылымдық бірлігі. Аударма бірлігінің фонемалық, морфемалық, лексикалық, синтаксистік деңгейлері (И.С.Алексеева, В.Крупнов, В.Бартударов, Т.А.Казакова, т.б.).	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/Univer - Distance courses
7	Д.Аударма үдерісінің мазмұны Аударма үдерісінің мазмұны: түпнұсқа мәтін мазмұнын аударма тілі жүйесінің құралдары арқылы беру; аударма мәтінін аудару тілінің нормаларымен сәйкестікке келтіру; аударма тілінің нормалары мен	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейне дәріс

	сәйкестікке келтірілген мәтінді тілдік бірліктерді белгілі жағдайларға орай қолдану дәстүрлерінің талаптарымен сәйкестікке келтіру (Л.К.Латышев)						
7	ПС Аударма үдерісінің барысын анықтайтын факторлар (детерминанттар): аударманың қоғамдық мәні мен мәнісі. а) түпнұсқа мен аударма мәтінінің қабылдаушыға әсерінің сәйкестігі – мағыналық-құрылымдық жағынан аударма мәтінінің түпнұсқаға сәйкес болуы; ә) түпнұсқа мәтін мазмұнын аударма тілінің құралдарымен жеткізу – аударма мәтінді аударма тілінде қабылдаушылардың коммуникативтік біліктілігімен сәйкестендіру;	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
8	Д. Аудармашылық стратегия және аудармашылық еңбек Аудармашылық стратегия және аудармашылық еңбек. Аудармашының аудару түсінігіндегі әрекеті: а) аударатын шығарма туралы ұғымы мен түсінігін нақтылау; ә) аудару үстінде атқарылатын іс-әрекеттердің жоспарын жасау; б) аударма мәтінін түзу (жасау): аудару үдерістерін ұдайы бақылап, қадағалау; аударудың құралдарын іздеу мен табу; табылған құралды тиісті талаптарға лайықтап өңдеу.	ОН	ЖИ ЖИ	2			Zoom- дабейнедә ріс
8	ПС Аударма үдерісінің барысын анықтайтын факторлар (детерминанттар) Аударма үдерісінің барысын анықтайтын факторлар (детерминанттар): аударманың қоғамдық мәні мен мәнісі. а) аударма мәтінін аударма тілінің нормасына сәйкестендіру – аударма мәтінін тілдік бірліктерді белгілі жағдайларда қолдану дәстүрінің талаптарына сәйкестендіру. Дайын болған мәтінді өңдеу. (Л.К.Латышев)	ОН	ЖИ ЖИ		8	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
9	Д. Аударма баламалығы. Аударма трансформациясының түрлері. Формалды және динамикалық баламалық.	ОН	ЖИ ЖИ				Zoom- да бейнедәріс
9	ПС 1 Аудармадағы трансформация қызметі және аудармашылық шешім.	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer -

	2.Аудармашылық трансформацияның жүзеге асырылу мәселелері 3.Трансформация түрлері және ерекшелігі.						Distance courses
10	Д. Аудармашы әдебі.	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
10	ПС 1. «Аудармашылар хартиясы» бойынша аудармашының міндеттері мен құқықтарын саралау 2. «Аудармашылар хартиясы» қандай құжат, оның аудармашы үшін қандай маңызы бар?	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
10	СОӨЖ 2. СӨЖ 2 орындау бойынша кеңес.	ОН	ЖИ ЖИ				Zoom- да бейнедәріс
10	СӨЖ 2 АУДАРМА САПАСЫН БАҒАЛАУ Көркем әңгіме мәтіннің аудармасын түпнұсқамен салыстыра отырып, нормативті талаптар тұрғысынан баға беріңіз Оқыған материал бойынша реферат жазу.	ОН	ЖИ ЖИ		25	Проблем алық тапсырма	
10	МТ (Midterm Exam) Аудармашының аудару түсінігіндегі әрекеті: а) аударатын шығарма туралы ұғымы мен түсінігін нақтылау; ә) аудару үстінде атқарылатын іс-әрекеттердің жоспарын жасау; б) аударма мәтінін түзу (жасау): аудару үдерістерін ұдайы бақылап, қадағалау; аударудың құралдарын іздеу мен табу; табылған құралды тиісті талаптарға лайықтап өңдеу.	ОН	ЖИ ЖИ		100		
11	Д. Аударма шығармаларындағы, ырғақ, интонация, әуезділік. Аудармашының "жалған" достары.	ОН	ЖИ ЖИ				Zoom- да бейнедәріс
11	ПС Әдеби шығарма мәтіні мазмұнының («тізбектелген ойлар» - Л.Толстой) құрылымдық бірліктерінің жүйесі (пәні, баяны; мақсаты; мекені; мезгілі; амалы; құралы; сабап-салдары), өзара және іштей байланыстары (салалас, сабақтас, аралас), олардың түпнұсқадағы және аудармадағы көркемдік қызметін саймасай берудегі аудармашы еңбегінің шығармашылық сипаты.	ОН	ЖИ ЖИ	1	8	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
12	Д. Өзгерту (модификациялау); өз таңдауын дәйектеу, негіздеу; аудару үстіндегі іс-әрекетін (таңдауларын, шешімдерін) тиісті талаптарға бейімдеп ұдайы жетілдіру.	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс

12	ПС Қазақ әдебиеті шығармаларының өзге тілдерге аударылу тарихы.	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
13	Д. Аудармада аударылмайтындар. Ұлттық реалийлерді аудару ерекшеліктері.	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
13	ПС Аударма және тіларалық интерференция. Аудармадағы мәдени және тілдік кедергілер	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
14	Д. Аудармашыға қойылатын талаптар.	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
14	ПС Аудармашының іс-әрекеті: 1) айтылған сөзді қабыдау; 2) тыңдаған сөзін түсіну; 3) түсінген мағыналық бірлікті оның алдында айтылған мағыналық бірлікпен тұтастыру; 4) айтылған сөздің есте аударма тілінде түзілуі; 5) айтылған сөздің бірліктерін аудармада тікелей сәйкестік негізінде автоматты түрде түзу; 6) айтылған сөздің бірліктерін аудармада вербальды (тілдік) ... негізінде түзу; 7) аудармашының өз сөзін өзі естіп-бауылауы; 8) қоршаған ортаны сезе-білу (И.С.Алексеева)	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
15	Д. Мәтінді аудармалық талдау және аударма мәтіндерін редакциялау жұмыстарының негіздері	ОН	ЖИ ЖИ	1	5		Zoom- да бейнедәріс
	ПС Аудармашы мәтіннің семантикалық мазмұнын, функционалды және стилистикалық сипаттамаларын, жанрға тәуелділігі. Аударма адресін және басқа тілдік емес факторларды ескере отырып, мәтіннің тұтас аудару стратегиясы	ОН	ЖИ ЖИ	3	10	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
15	СОӨЖ 3. СӨЖ 6 орындау бойынша кеңес.	ОН	ЖИ ЖИ				Zoom- дабейнедә ріс
15	СӨЖ 3 Қазіргі заманғы аударматану ғылымы. Аудамашылардың аудармашылық шеберлігі жайында баспаға ғылыми мақала дайындау	ОН	ЖИ ЖИ		25	Талдау	Zoom/ Univer - Distance courses
	АБ2. Саралау, жүйелеу: түпнұсқа семантикалық құрылымының кешенді есеп-қисап негізінде және аударма тілінде бар сауатты және келісілген мәтін нормаларына сәйкес жоғары сапалы аударма және				100		

	интерпретациялау;						
--	-------------------	--	--	--	--	--	--

[Қысқартулар: ӨТС – өзін-өзі тексеру үшін сұрақтар; ТТ – типтік тапсырмалар; ЖТ – жеке тапсырмалар; БЖ – бақылау жұмысы; АБ – аралық бақылау.

Ескертулер:

- Д және ПС өткізу түрі: MS Team/ZOOM-да вебинар (10-15 минутқа бейнематериалдардың презентациясы, содан кейін оны талқылау/пікірталас түрінде бекіту/есептерді шешу/...)
- БЖ өткізу түрі: вебинар (бітіргеннен кейін студенттер жұмыстың скриншотын топ басшысына тапсырады, топ басшысы оларды оқытушыға жібереді) / Moodle ҚОЖ-да тест.
- Курстың барлық материалдарын (Д, ӨТС, ТТ, ЖТ және т.б.) сілтемеден қараңыз (Әдебиет және ресурстар, 6-тармақты қараңыз).
- Әр дедлайннан кейін келесі аптаның тапсырмалары ашылады.
- БЖ-ға арналған тапсырмаларды оқытушы вебинардың басында береді.]

Декан

Б.Ө.Жолдасбекова

Методбюро төрағасы

Л.В.Екшембиева

Кафедра меңгерушісі

М.М.Аймағамбетова

Дәріскер

Е. Бауржанұлы